

קידושין יט

פרוטה הוּו קידושי, ר"ל בשעה שהאב מוכרה הוא יודע שאפשר שהאדון ייעד אותה, והרי כמו שאמר לה 'קבלי קידושך', הכא נמי ל"ש.
ואמר רבא א"ר נחמן המקדש במלוה שיש עליה משכון מקודשת, לאו אמר רבי יוסי ברבי יהודה מעות הראשונות לאו לקידושין ניתנו והכסף שמקדשה הוא מהגרעון שיש לו עליה האי הלואה היא, והיא גופא משכון היא^{סו} - וכי משייר בה שוה פרוטה ומייעד הוּו קידושין הכא נמי לא שנא.

[עד כאן דף יט עמוד א']

הגמרא מביאה שתי ברייתות לגבי מצות יעוד, אחד מהם מלמדת הלכה לענייני קידושין מדברי רבנן, ואחד מדברי רבי יוסי ברבי יהודה, כדלהלן:
[ברייתא 1] ת"ר כיצד מצות יעוד אומר לה בפני שנים 'הרי את מיועדת לי' הרי את מקודשת לי' 'הרי את מאורסת לי':
[רבנן] אפילו בסוף שש ואפילו סמוך לשקיעת החמה ונוהג בה מנהג אישות ואינו נוהג בה מנהג שפחות.
רבי יוסי ברבי יהודה: אם יש שהות ביום כדי לעשות עמו שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת.
לדברי רבנן: משל לאומר לאשה 'התקדשי לי מעכשיו לאחר שלשים יום' ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום שמקודשת לראשון והחידוש הוא מהו דתימא הא לא אמר ליה אדון לאב מעכשיו, והיינו יכולים ללמוד אפילו לא פירש הבעל 'מעכשיו' מקודשת לי, קמ"ל דווקא שאמר מעכשיו.
[ברייתא 2] תניא אידך המוכר את בתו והלך וקידשה לאחר:
רבי יוסי ברבי יהודה: שיחק באדון ומקודשת לשני.
וחכ"א אם רצה ליעד מייעד

לר' יוסי בר' יהודה: משל לאומר לאשה 'הרי את מקודשת לי לאחר שלשים יום' ובא אחר וקידשה בתוך שלשים יום שמקודשת לשני - והחידוש מהו דתימא הא לא אמר האדון לה בשעת מתן מעות ע"מ שתתייעד לי לאחר שלשים יום, ולכך יחולו קידושי השני, אבל אם היה אומר בפירוש 'הקדשי לי לאחר שלשים יום' לא חלים קידושי השני קמ"ל שדינים שווים מכך שהתורה תלתה את הקידושין במעות הללו הרי הוא כמו שאמר מעיקרא עא.

מתנה על מה שכתוב בתורה

עתה יתבאר שישים דעות, שלמרות שהמתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל, התנאי קיים.
תניא אידך המוכר את בתו ופסק על מנת שלא ליעד:
ר"מ: נתקיים התנאי.
וחכ"א: אם רצה ליעד מייעד מפני שהתנה על מה שכתוב בתורה וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל.
(קושיא) ולר"מ תנאו קיים!?
והתניא האומר לאשה 'הרי את מקודשת לי ע"מ שאין לך עלי שאר כסות ועונה' ר"מ: ה"ז מקודשת ותנאו בטל.
רבי יהודה: בדבר שבממון תנאו קיים שניתן למחילה, אבל עונה שזה בגופה אינו יכול להתנות.

(קושיא) האי מאי בשלמא אירוסין מאירוסין שאני, אלא נישואין מנישואין מי שאני? למסקנא אירוסין עושה.
ולרב נחמן בר יצחק דאמר אפילו לרבי יוסי ברבי יהודה מעות הראשונות לקידושין ניתנו במאי מוקים לה, שהרי אפילו אירוסין עושה ועדיין קשה איך יכול למוכרה: (תירוצ) מוקים^{סו} לה כרבי אליעזר דאמר לשפחות אחר שפחות הוא דלא מצי מזבין לה אבל לשפחות אחר אישות מצי מזבין לה.
קטן - יעוד לבנו הקטן / ביאה באשת איש / יבום

בעי ריש לקיש מהו שמיעד אדם לבנו קטן? צדדי הספק הם:
בנו אמר רחמנא בנו כל דהו,
או דילמא בנו דומיא דידיה - מה הוא גדול אף בנו גדול.
תא שמע איש^{סו} פרט לקטן אשר ינאף את אשת איש פרט לאשת קטן.
ואי אמרת מייעד אם כן מצינו אישות לקטן.

(קושיא) ואלא מאי אינו מייעד, אמאי צריך ממעט ליה קרא, הרי אין לו אישות, אמנם יכולים לומר להיפך תיפשט מנה דמייעד ולכן הפסוק ממעטו ממיתת ב"ד.
(תירוצ) לעולם אין לפשוט מכאן, והפסוק בא למעט קטן יבם בן תשע שנים יום אחד הבא על יבמתו, דמדאורייתא חזיא ליה, כלומר זקוקה לו וקונה אותה לכל דבר, וירש אותה, מהו דתימא כיון דמדאורייתא חזיא ליה וביאתו ביאה הבא עליה מתחייב באשת איש קמ"ל.

עד עתה, לא נפשט הספק, וכעת הגמרא מסיקה דין זה.

תא שמע אמר ר' אייבו א"ר ינאי אין יעוד אלא בגדול אין יעוד אלא מדעת.

הגמרא מקשה שכיוון שאין יעוד אלא מדעת פשוט שהוא דוקא בגדול.

- מה טעם קאמר: מה טעם אין יעוד אלא בגדול לפי שאין יעוד אלא מדעת.
- ואיבעית אימא מאי מדעת מדעת דידה דתני אביי בריה דרבי אבהו אשר לא יעדה מלמד שצריך ליעדה ומבאר בקידושי יעוד ואלבא דרבי יוסי ברבי יהודה דאמר מעות הראשונות לאו לקידושין ניתנו ולכך צריך ליתן לה פרוטה, ואם אינה מסכימה לא חלין קידושין. אבל אילו היה מקדשה במעות הראשונות, מועיל דעת האב.
- רב נחמן בר יצחק אמר אפילו תימא לקידושין ניתנו, ואם יעדה אינו יכול למכור לה לשפחות, שאני הכא דאמר רחמנא יעדה מלשון ידיעה.

דעת רבי יוסי ברבי יהודה - מחלוקת האם המעות הראשונות הם הקידושין

תניא יעדה והפדה צריך שיהא שהות ביום כדי פדייה כלומר שצריך להישאר שווה פרוטה מעבודתה משעת היעוד עד סוף שש שנים - מכאן א"ר יוסי ברבי יהודה אם יש שהות ביום כדי לעשות עמו שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת אלמא קסבר מעות הראשונות לאו לקידושין ניתנו.
רב נחמן בר יצחק אמר אפילו תימא לקידושין ניתנו שאני הכא דאמר רחמנא והפדה.

דיני קידושין שנלמדים מיעוד בדעת רבי יוסי ברי יהודה

אמר רבא אמר רב נחמן אומר אדם לבתו קטנה צאי וקבלי קידושך שהרי אמר רבי יוסי ברבי יהודה מעות הראשונות לאו לקידושין ניתנו וכי משייר בה שוה

^{אין כאן מלוה כלל} אלא מקדשה בהקנאת גופה לעצמה ומיהו י"ל דע"כ לא בהקנאת גופה שהיא קנויה לו מקדשה דאם כן איך תקדש בלא שטר שחרור ובלא הפקר:
^ט תוספות ד"ה משל לרבי יוסי ברבי יהודה. פי' בקונטרס מדר"י ברבי יהודה אנו למדין משום דלא פירש מעכשיו אע"ג דהוי ליה לקדשה בהו לאחר זמן מיהו כי קדמו אחר הוּו קידושין ה"ל לא שנא מהו דתימא הא לא א"ל בשעת מתן מעות ע"מ שתתייעד לי לסוף שש ומשום הכי אמר רבי יוסי דמקודשת לשני אבל היכא דאמר התקדשי לי לאחר שלשים יום אימא אע"ג דלא אמר לה מעכשיו חיילא מהשתא ומקודשת לראשון אם ירצה בסוף שלשים קמ"ל דמי להדדי דכיון דנתה הכתוב ייעוד במעות הללו לאחר זמן מעיקרא כי יבחינהו להכי יבחינהו שאם ירצה ליעד מייעד ואפ"ה כיון דלא אמר מעכשיו מקודשת לשני גם פי' זה לא נהירא שהרי יכולי גמרא המשל בא ללמד על הדבר ופירש רבינו יצחק מהו דתימא הא לא אמר לה לאחר שלשים יום וכיון דלא פירש נימא דדעתיה שיחולו הקידושין מעכשיו דמהני טפי מה שלא הזכיר שלשים יום שהרי כל שעה ושעה בידו ליעדה כל זמן שירצה ואם קידשה אחר אינה מקודשת קא משמע לן כיון דלא אמר מעכשיו בהדיא מקודשת לשני:
^{טז} לכאורה, הסבר זה שייך דווקא לפי רב נחמן בר יצחק.

^{סו} תוספות ד"ה במאי מוקי לה כרבי אליעזר. פי' בקונטרס ועד השתא מהדרין לאוקומי דלא כרבי אליעזר דשמתי הוא לפי ר"ת דגריס הכא במאי מוקי לה כר' עקיבא צ"ל דעד השתא מהדר לאוקומי כרבי אליעזר משום דרבנן דר' שמעון קיימי כוותיה דאמרי אבל לא לשפחות אחר אישות ור' שמעון נמי הכי אית ליה אלא שמוסיף עוד אבל לא לשפחות אחר שפחות:
^{סז} תוספות ד"ה איש פרט לקטן. ואף על גב דקטן לאו בר עונשין הוא מ"מ איצטריך קרא למעוטי דקט"ד שיהא נהרג כיון שהאשה נהרגת על ידו:
^{סח} תוספות ד"ה במלוה שיש עליה משכון מקודשת מדר' יוסי בר' יהודה... אלא אפי' במשכון בשעת הלואה איירי ואפי' אין מחזיר לה משכון אלא שמחול לה את המלוה ואע"פ שהמשכון בידו דהא המקדש במלוה שיש עליה משכון קאמר ולא המקדש במשכון וא"ת כיון דמקדש בהנאת מחילת מלוה אפילו בלא משכון אמרי' דמקודשת לעיל ולמה אנו צריכין ללמוד מר' יוסי וי"ל דהיכא דאיכא משכון גרוע טפי דס"ד דלא סמכה דעתה כיון שאינו מחזיר לה משכון קמ"ל מילתא דרבי יוסי דמקודשת וא"ת היכי נילף מרבי יוסי ברבי יהודה מיעוד והלא ביעוד מחזיר לה המשכון היינו גופה דהא גופה משכון היא והכא אין מחזיר לה משכון וי"ל דפשיטא ליה דאין עיקר היעוד בחזרת משכון אלא מחמת מחילת שיעבוד המלוה לחוד ונ"ל לדקדק דקסבר ר' יוסי בר' יהודה דעבר עברי אין גופו קנתי דאי גופו קנתי מה ענין זה אצל מלוה שיש עליה משכון

לעלו נשמת
דינה ליבא בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין
אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן
(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר
{משלי ח} אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

קידושין יט

(תירוץ) אמר חזקיה שאני הכא דאמר קרא לאמה פעמים, שאינו מוכרה אלא לאמה בלבד.

למדנו לעיל, שר"מ לומד מהכפל של 'אמה' שמועיל להתנות שלא ייעדנה, לקמן עוד שתי דעות מה דרשו בה.

רבנן:

דתניא לאמה מלמד שמוכרה לפסולים כגון ממזר ונתין, אין לומר ק"ו כר: אם מקדשה לפסולים, שקידושין תוספים בחייבה לאוין, לא ימכרנה לפסולים! שאפשר לפרוך: מה למקדשה לפסולים שכן אדם מקדש את בתו כשהיא נערה, ימכרנה לפסולים שאין אדם מוכר את בתו כשהיא נערה, שהרי בשעה שהביאה סימנים אינו עוד ברשותו,

לפיכך הוצרך הפוסק ללמד זאת.

ר' אליעזר:

אומר אם ללמד שמוכרה לפסולין הרי כבר נאמר אם רעה בעיני אדוניה שרעה בנישואיה כלומר שאסורה לו, מה ת"ל לאמה מלמד שמוכרה לקרובים. ואין לומר ק"ו הוא: אם מוכרה לפסולין, לא ימכרנה לקרובים – שיש לפרוך: מה למוכרה לפסולין שאם רצה לייעד מייעד ימכרנה לקרובים שאם רצה לייעד אינו מייעד.

[עד כאן דף יט עמוד ב]